

Aflivning - en kompleks handling

TEKST METTE ULDAHL / HESTEPRAKTISERENDE DYRLÆGE, VEJLE HESTEPRAKSIS

Gennem et stykke tid har jeg spekuleret på, om jeg skulle skrive et indlæg om min personlige oplevelse med at aflive heste. Jeg har valgt at gøre det, da det statistisk set sjældent er sådan, at man er alene om det, man går og bekymrer sig om. Og måske kan mine oplevelser med at håndtere aflivning vække genklang og hjælpe andre dyrlæger i samme situation.

Da jeg blev færdig som dyrlæge, tog jeg arbejdet med at aflive dyr på mig med stor entusiasme i forhold til at varetage dyrevelfærd og føre folk godt gennem processen med at tage afsked med deres dyr.

Jeg har altid været god til den faglige del af proceduren – dvs. selve det medicinske i at sikre kor-

rekt dosering og administration, så dyret så skånsomt som muligt går mod hjertestop. Jeg har selvfølgelig oplevet aflivninger gennem tiden, der bestemt ikke var optimale rent udførelsesmæssigt, såsom mangelfuld effekt af sedation, krampes, problemer med ordentlig tilgang til vener undervejs i aflivningen mv. Nogle af tilfældene kombineret med udførelse af aflivningen under særligt udfordrende vilkår som fx mørke, regn, sne og blæst.

Selv om der har været nogle ubehagelige aflivninger, har jeg stadig haft en grundfølelse af, at jeg faktisk var ret god til proceduren, og jeg har altid fået anerkendelse for min måde at udføre aflivninger på. Mange klienter har gennem årene sagt til mig, om jeg ville »love«, at jeg ville aflive deres hest, når den ikke skulle mere, da det ville betyde meget for dem, at jeg tog mig af det. Det har jeg lovet, at jeg ville, så vidt det var muligt.

Inden for de seneste år sneg der så alligevel en ubehagsfølelse ind over mig i forbindelse med, at jeg skulle køre ud og aflive en hest. Jeg var ikke bevidst om det til at begynde med, hvor jeg »tog mig sammen« og gjorde det, jeg skulle. Efterhånden blev ubehaget bare større. Jeg begyndte at frygte et besøg flere dage i forvejen, hvis jeg vidste, at jeg skulle aflive en hest. Når jeg stod ved aflivningen, begyndte mine hænder tiltagende at ryste, og jeg havde det ubehageligt bagefter – alt imens at jeg var lettet over, at det var overstået for denne gang.

Have brug for en ventil

I starten sagde jeg ikke noget om det til nogen. Ikke fordi jeg ikke ville, men fordi der jo ikke ville være nogen løsning på det, når mit arbejde er at være hestepraktiserende dyrlæge. Men på et tidspunkt valgte jeg at tale med min ven og kollega i praksis om, at jeg ikke brød mig om aflivninger. Det resulterede i,

” Det blev klart for mig, at jeg jo grundlæggende er ked af det, når jeg skal få et dyr til at dø.

at hun begyndte at tage de fleste af aflivningerne, hvis det var muligt.

Min kollega skulle imidlertid på barsel, og jeg indså derfor til min rædsel, at jeg ville være nødt til at aflive alle heste, hvor det var aktuelt, i perioden, hvor jeg var alene i praksis. Det kunne jeg ikke overskue.

Jeg tvang mig selv til en aflivning mere og besluttede herefter, at jeg var nødt til at melde ud, at jeg ikke ville aflive længere. Jeg kunne bare ikke holde det ud.

Til at begynde med fortalte jeg det først til tre nære hestedyrlægevenner, som en slags prøveballon og fik forskellig respons fra dem. Ingen havde det ligesom mig, men de forsøgte at sætte sig ind i, hvad jeg oplevede. Alle tvivlede lidt på, om det ville være en holdbar løsning slet ikke at ville aflive, når man arbejder i praksis, men ville gerne støtte op om det.

Det interessante var, at jeg også i disse samtaler fik talt med mine kolleger om, hvordan jeg/de egentlig forholdt sig følelsesmæssigt under en aflivning. Det viste sig, at de havde forskellige strategier for at håndtere de involverede personers gråd, sorg og følelser undervejs, mens de aflivede hestene. Fælles for strategierne var, at de gav sig selv et »arbejdsrum«, hvor de primært tog sig af dyret og undlod at involvere sig for meget i menneskene omkring dyret. Jeg kunne ud fra deres fortællinger se, at jeg involverede mig meget i både dyret og menneskene – altså håndterede aflivning af dyret, mens jeg også håndterede menneskenes følelser indgående inde i mig selv.

En kendt problemstilling

Jeg besluttede at tage en snak med en psykolog for at dykke ned i, hvad der foregik for mig. Psykologen, jeg talte med, arbejder også en del med humant sundhedspersonale og trak med det samme linjer over til, hvad læger oplever, når de varetager patienter og pårørende. Det var en kendt problemstilling.

For at gøre en allerede lang historie kort: Det blev klart for mig, at jeg jo grundlæggende er ked af det, når jeg skal få et dyr til at dø. Fra jeg var helt lille, har jeg altid elsket dyr, derfor ville jeg være dyrlæge. Det harmonerer bare ikke altid helt følelsesmæssigt med det, man laver som dyrlæge.

Psykologen beskrev for mig, at når man kommer på dyrlægestudiet (eller lægestudiet), er man stadig ung og overtager umiddelbart det »dogme«, der ligger i at være »en rigtig« dyrlæge. Man skal kunne forholde sig teknisk fagligt til udførelsen af sit arbejde, og man lægger følelserne mere eller mindre på hylden. Man får altså ikke lært at integrere ens inderste følelser i denne proces med at blive »en rigtig dyrlæge«. Det gav mening for mig.

Vi talte også om, at jeg principielt – og så vidt vi kunne afgøre – også værdimæssigt mener, at aflivning er en velfærdsgerning. Jeg har ikke noget imod aflivninger.

Derfra gik vi til at tale om, hvordan jeg varetog mig

selv under en aflivning. Her stod det klart, at jeg påtog mig meget mere, end jeg kunne bære rent følelsesmæssigt. Jeg holdt meget øje med, hvordan alle havde det – kom altid med de »rette« trøstende ord. Efter hesten var lagt ned og auskulteret for ophørt hjertelyd første gang, blev jeg siddende med de »pårørende« et par minutter, indtil anden auskultation for ophørt hjertelyd.

Psykologen foreslog, at jeg skulle prøve at aflive en hest én gang mere, men at jeg denne gang skulle distancere mig fra »de involverede menneskers følelsesmæssige reaktioner«. Jeg skulle forholde mig til, at jeg selv var ked af det på dyrets vegne ved at »anerkende dyret«, og jeg skulle på forhånd tænke over, hvordan jeg kunne give mig selv »et personligt arbejdsrum«.

” Efterhånden blev ubehaget bare større. Jeg begyndte at frygte et besøg flere dage i forvejen, hvis jeg vidste, at jeg skulle aflive en hest.

Jeg valgte at bruge en af mine venners strategi: Da vi talte om aflivning, sagde han, at han altid gav hesten et venligt klap på halsen, når han kom, og efter aflivningen klappede han den også kort på halsen, når han gik. Når han havde aflivet hesten, og den lå på jorden, sagde han til de »pårørende«, at han lige skulle hente noget i bilen (som var parkeret inden for synsvidde). I det tidsrum fik de involverede personer lejlighed til selv at sige farvel. Efter to minutter vendte han tilbage og auskulterede hesten igen, hvorefter han sagde farvel og kørte.

Det virker

Jeg har nu fulgt den »procedure« i nogle måneder og har fået et noget andet forhold til aflivning. Det er ikke en favorithandling, men det gør mig ikke så meget. For mig har det primære været, at blive bevidst om at involvere mig mindre følelsesmæssigt og lade være med at tage ansvar for alle andres følelsesmæssige reaktioner undervejs.

Jeg har ikke indtryk af, at ejerne mærker nogen forskel, de udtrykker stadig stor taknemmelighed over min »fine« tilgang og håndtering.

Foreløbig er det altså igen ok at varetage aflivninger, men jeg kan ikke garantere, at det ikke er historiens måske første ikke-aflivende hestepraktiserende dyrlæge in spe, der har skrevet teksten. Måske er der andre derude, som kan bruge en sådan historie om ubehag ved dele af vores arbejde til noget. ■